

Nota de premsa FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Barcelona, 20/11/2017

Les pràctiques organitzatives i de funcionament dels centres d'educació secundària promouen l'abandonament dels alumnes amb més dificultats.

Les agrupacions per nivells i les adaptacions curriculars, malgrat pensar-se per adaptar-se a la diversitat, generen sovint un efecte pervers.

La segregació escolar genera abandonament escolar prematur i fracàs.

Les expectatives i les creences dels docents sobre el seu alumnat i l'aprenentatge tenen un fort impacte en el fracàs escolar.

- **L'abandonament escolar prematur és el repte més alarmant i urgent del sistema educatiu català. Catalunya és el tercer país de la Zona Euro amb un nivell d'AEP (joves que abandonen els estudis sense titulació post-obligatòria) més elevat, només per sota d'Espanya i Malta, la qual cosa no es correspon amb el seu nivell de desenvolupament econòmic i social.**
- **Fins ara hem culpat al mercat de treball.** Una part d'aquest abandonament és degut a l'atracció d'un mercat de treball poc qualificat que ofereix una ocupació mal remunerada i precària als joves (*efecte pull o atracció*). Per aquest motiu, durant la crisi

Contacte:

Ismael Palacín, director de la Fundació Jaume Bofill (Tel. 620 587 300)

Mònica Nadal, directora de recerca (Tel. 651753754)

"L'escola no és per a tu: el rol dels centres educatius en l'abandonament escolar" de la doctora en sociologia, professora i investigadora de la UAB Aina Tarabini

el percentatge d'Abandonament Escolar Prematur a Catalunya s'ha reduït substancialment (passant d'un 32,9% al 2008 a un 18,9% al 2015), encara lluny de la mitjana europea (10,9% al 2015).

- **Aquesta recerca mostra que l'abandonament escolar està causat en gran mesura pel disseny i les pràctiques del nostre sistema** educatiu, que no aconsegueix retenir els joves o directament els expulsa (efecte push). Per primera vegada, un estudi posa el focus en el disseny del sistema educatiu, les característiques dels centres i les dinàmiques escolars (agrupaments dels alumnes, relacions, expectatives,...) i fa propostes de modificació.

En concret, la recerca ha identificat i analitzat **les dinàmiques i practiques que expliquen els processos, fracàs i abandonament que operen a l'interior dels centres educatius:**

1. **La segregació escolar** i la injustificada concentració d'alumnat desafavorit en determinats centres sobrecarrega el professorat davant la manca d'inversió de recursos en aquests centres. Els docents han de dedicar bona part de la seva tasca quotidiana a resoldre emergències per atendre de la millor manera possible les múltiples problemàtiques socials, psicològiques i emocionals del seu alumnat. Això redueix substancialment el temps per a desplegar la tasca pròpiament pedagògica: tutorització, preparació de recursos pedagògics ad hoc, etc. Alhora, aquests centres presenten una rotació de professorat i alumnat especialment elevada, dificultant la continuïtat pedagògica.
2. **Els mecanismes d'atenció a la diversitat sovint generen efectes perversos.** Amb l'objectiu d'adaptar els aprenentatges a la diversitat, es posen en marxa programes i pràctiques d'organització de l'alumnat que, contràriament al que proposen, acaben reforçant l'exclusió. En nom de l'autonomia escolar l'administració deixa sols aquests centres davant els reptes socials i educatius.
 - o **Les agrupacions homogènies per nivell.** Tota l'evidència assenyala que és com una pràctica nociva per als aprenentatges, especialment de l'alumnat més desafavorit ja que acostuma a suposar una simplificació i empobriment del contingut; genera baixes expectatives; es perden els efectes positius de treballar en grups més heterogenis (aprenentatge mutu, referents positius,...).
 - o **Els programes de diversificació curricular,** ja que sovint implica activitats i currículums amb baix valor educatiu; amb requisits i continguts devaluats.

Contacte:

Ismael Palacín, director de la Fundació Jaume Bofill (Tel. 620 587 300)

Mònica Nadal, directora de recerca (Tel. 651753754)

"L'escola no és per a tu: el rol dels centres educatius en l'abandonament escolar" de la doctora en sociologia, professora i investigadora de la UAB **Aina Tarabini**

3. **Les expectatives, creences i pràctiques dels docents.** En aquests contextos, les expectatives docents acostumen a ser baixes i aquestes es tradueixen en actituds, comportaments i pràctiques que l'alumnat interioritza com a certes (el conegut com efecte Pigmalión) i provoquen una devaluació dels requisits i aspiracions acadèmiques dels alumnes al centre.
4. **El disseny tradicional de la Secundària dificulta la prevenció de l'abandonament.** La compartimentació de les matèries i una concepció pedagògica uniformitzadora impedeix la col·laboració entre docents i amb altres professionals, una estratègia imprescindible per prevenir i abordar integralment l'abandonament escolar.

L'informe conclou amb una bateria de propostes, entre les que destaquem:

Municipalització i territorialització de l'educació tant en la planificació educativa com en el disseny curricular, pedagògic i organitzatiu dels centres educatius. Sense renunciar a un lideratge clar del Departament d'Ensenyament en la lluita contra l'abandonament escolar arreu del territori, cal garantir la cessió de responsabilitats cap a les Administracions Locals en el disseny, desplegament i avaluació dels plans.

Pla de xoc contra la segregació escolar arreu del territori i liderat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. El pla ha d'incorporar una bateria àmplia de mesures que han mostrat la seva eficàcia: noves zonificacions escolars, quotes màximes i mínimes de Necessitats educatives especials; programes especials. El recent Pacte contra la segregació plantejat pel Departament ha de concretar-se urgentment per aprofundir i ampliar l'abast de les polítiques de lluita contra la segregació escolar.

Dissenyar plans de lluita contra el fracàs i l'abandonament escolar territorialitzats que tinguin en compte les particularitats del context social dels centres educatius catalans: més oferta educativa en territoris empobrits educativament; alineació amb un mateix propòsit del fora escola amb l'escola; obertura de centres educatius més enllà de l'horari lectiu per garantir que s'esdevenen activitats amb valor educatiu; enfortiment de les AMPA per acompanyar l'escolaritat;

Pla d'acompanyament i orientació personalitzat de l'alumnat que funcioni durant totes les etapes educatives i incorpori equips d'orientadors i tutors

Millorar de forma substancial les polítiques d'acompanyament i desenvolupament professional del professorat

- Garantir l'estabilitat dels equips docents, per tal que puguin desplegar i consolidar els seus projectes de centre, sent especialment curosos als centres de més complexitat social.
- Avançar en el reconeixement efectiu de les competències i la selecció de perfils docents per a desenvolupar projectes de centre sostenibles i cohesionats.
- Assegurar el desplegament d'una carrera docent vinculada amb la formació, el reconeixement professional, els processos de millora i l'equitat dins i entre els centres educatius.

Contacte:

Ismael Palacín, director de la Fundació Jaume Bofill (Tel. 620 587 300)

Mònica Nadal, directora de recerca (Tel. 651753754)

"L'escola no és per a tu: el rol dels centres educatius en l'abandonament escolar" de la doctora en sociologia, professora i investigadora de la UAB **Aina Tarabini**